

Ontwerpbesluit Verlenen ontheffing

Stichting Science4Nature

5.1.2e

5.1.2e

Datum

26 oktober 2020

Zaaknummer

2020-000866

Onderwerp

Wet natuurbescherming -
soortbescherming

Inlichtingen bij

Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad

1 van 14

locatie

Heel Gelderland

Gemeente

Activiteit

Onderzoek

Beste 5.1.2e

Hierbij ontvangt u een ontwerpbesluit over bovengenoemde aanvraag. Wij verlenen u deze ontheffing.

De bijlagen zijn onderdeel van dit besluit

Bijlage 1 bevat een toelichting op ons besluit. Ook zijn de voorschriften van deze ontheffing beschreven in bijlage 1. Neem alle bijlagen goed door.

U ontvangt nu het ontwerpbesluit. U mag pas met de activiteiten beginnen als u het definitieve besluit heeft ontvangen.

Wij publiceren dit ontwerpbesluit op www.overheid.nl. Belanghebbenden kunnen op dit besluit reageren door middel van het indienen van een zienswijze. Als wij reacties ontvangen, krijgt u hierover bericht.

Wilt u een zienswijze indienen? Dat kan mondeling door contact op te nemen met het Provincieloket, telefoonnummer 026 359 99 99, schriftelijk via Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem of digitaal via post@gelderland.nl.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

 provincie
Gelderland

Datum

26 oktober 2020

Zaaknummer

2020-000866

Blad

2 van 14

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk daarvoor op [gelderland.nl](http:// gelderland.nl). U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet

5.1.2e

Martin Kaal

Teammanager Vergunningverlening

Documentnummers inzage stukken:

03188046, 03314309, 03318623, 03322010, 03326510

Bijlagen

- Bijlage 1 – Toelichting besluit
- Bijlage 2 – Protocol werkwijze Stichting Science4Nature
- Bijlage 3 – Activiteitenplan Samenvatting activiteiten in Gelderland

Datum

26 oktober 2020

Zaaknummer

2020-000866

Blad

3 van 14

BIJLAGE 1

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Stichting Science4Nature, Noordergeeststraat 16, 1851 TG te Heiloo (Noord-Holland) hierna te noemen de aanvrager, van 17 januari 2020 om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

De opbouw van deze beslissing is als volgt:

- Allereerst worden de ingediende *aanvraag en het procesverloop* toegelicht;
- Daarna volgt het *besluit* met inbegrip van de voorschriften;
- Onder het kopje '*beoordeling*' wordt de onderbouwing van het besluit gegeven;
- De beslissing wordt afgesloten met enkele algemene bepalingen en een toelichting op het verdere procesverloop ('*overige verplichtingen*' en '*zienswijzen*').

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 17 januari 2020 ontvingen wij een aanvraag van Science4Nature voor een ontheffing in het kader van hoofdstuk 3 van de Wnb op grond van artikel 3.5 lid 1 t/m 5, artikel 3.10 lid 1a, 1b en 1c, artikel 3.6 lid 2 en artikel 3.34 lid 1 voor het plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten, het vangen en doden van dieren, het opzettelijk verstoren van dieren, het vernielen of rapen van eieren, het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren, het anders dan voor de verkoop onder zich hebben en vervoeren van planten, plantaardig en dierlijk materiaal en het uitzetten van dieren of eieren van dieren.

De ontheffing wordt aangevraagd in het kader van de in de wet genoemde belangen ter bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats, voor het doen van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie en onder selectieve omstandigheden het mogen vangen, plukken en onder zich hebben van een klein aantal dieren of planten.

De aanvraag maakt deel uit van deze ontheffing.

Er is voor de aangevraagde onderzoekswerkzaamheden eerder een ontheffing verleend. Op 1 oktober 2013 is ontheffing verleend met kenmerk FF/75A/2013/032 door het ministerie van Economische Zaken. Onder deze ontheffing is een aantal jaren onderzoek uitgevoerd en gewerkt aan maatregelen om een aantal populaties van bedreigde beschermde plantensoorten te versterken in heel Nederland.

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Op 23 juni, 31 juli, 14 september hebben wij van de aanvrager aanvullende stukken ontvangen.

Deze aanvraag is nog niet getoetst aan het gebiedendeel zoals neergelegd in hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming. Mogelijk is hier ook een vergunning Wnb voor nodig. Indien dit het geval is, dient de aanvrager deze ook bij de provincie aan te vragen. Wij maken u attent op de uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 dat voor een toename van stikstofdepositie, hoe klein ook, een vergunningplicht geldt. Wij adviseren u met inachtneming van de uitspraak naar de stikstofdepositie van uw project te kijken.

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

Datum
26 oktober 2020

Zaaknummer
2020-000866

Blad
4 van 14

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op de artikelen 3.8 lid 1 en lid 5, 3.9 lid 1 en lid 2 en 3.10 lid 2 van de Wet natuurbescherming

ONTHEFFING TE VERLENEN

aan Stichting Science4Nature, Noordergeeststraat 16, 1851 TG te Heiloo (Noord-Holland);

voor de soorten, verbodsbepalingen en wettelijke belangen zoals weergegeven in tabel 1

Tabel 1 Soorten, verboden en belangen

Soortgroep	Verbod		Belang
Alle soorten planten, habitatrichtlijnsoorten	Artikel 3.5 lid 5	Het in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen	A, B, C
Ongewervelden, Habitatrichtlijnsoorten en het verdrag van Bonn en Bern	Artikel 3.5 lid 1	Het opzettelijk doden of vangen*	A,B,C
	Artikel 3.5 lid 2	Het opzettelijk verstoren	A,B,C
	Artikel 3.5 lid 3	Het opzettelijk vernielen of rapen van eieren	A,B,C
	Artikel 3.5 lid 4	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	A,B,C
Planten, nationaal beschermde soorten	Artikel 3.10 lid 1c	Het in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, onwortelen of vernielen	A, B, C
Ongewervelden, nationaal beschermde soorten	Artikel 3.10 lid 1a	Het opzettelijk doden of vangen**	A,B,C
	Artikel 3.10 lid 1b	Het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen	A,B,C
Ongewervelden	Artikel 3.34 lid 1	Het uitzetten van dieren of eieren van dieren	A, B, C
Planten, insecten en alle overige diersoorten (uitgezonderd vogels), die vallen onder de Habitatrichtlijn of het verdrag van Bern of Bonn	Artikel 3.6, lid 2	Het onder zich hebben of vervoeren anders dan voor de verkoop	A, B, C

*Alleen vangen **Doden en vangen (Alleen voor artikel 3.10 lid 1a wordt doden verleend)

Belang:

- A. Artikel 3.8 lid 5b onder 1 van de Wnb: in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- B. Artikel 3.8 lid 5b onder 4 van de Wnb: voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten;

Datum
26 oktober 2020

Zaaknummer
2020-000866

Blad
5 van 14

- C. Artikel 3.8 lid 5b onder 5 van de Wnb: om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

en voor het gebruik van de middelen zoals weergegeven in tabel 2.

Tabel 2 Middelen

Soort	Verbod	Middel
ongewervelden	3.5 lid 1 vangen 3.10 lid 1a vangen	Vlindernet

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wet natuurbescherming de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing geldt voor het grondgebied van de hele provincie Gelderland.
2. De ontheffing geldt tot 1 oktober 2025.
3. De ontheffing geldt uitsluitend voor de soorten, verboden en belangen zoals weergegeven in tabel 1.
4. Voor het verrichten van de in deze ontheffing genoemde handelingen, voor wat betreft artikel 3.5 lid 5 en 3.10 lid 1c (verzamelen en vernielen van planten) en 3.6 lid 2 (onder zich hebben en vervoeren van planten en plantaardig en dierlijk materiaal), artikel 3.34, lid 1 (introductie inheemse soorten), mogen vaste medewerkers van de ontheffinghouder middels een machtiging gebruik maken van deze ontheffing. Indien u (de ontheffinghouder) een ander dan een vaste medewerker machtigt, dan dient u een kopie van de verleende machtiging aan post@gelderland.nl te zenden onder vermelding van zaaknummer 2020-000866. De machtiging vermeldt in ieder geval de volgende gegevens:
 - a. Volledige naam, adres, woonplaats en geboortedatum van degene aan wie de machtiging is verleend;
 - b. Soorten en eventuele aantallen waarvoor de machtiging geldt;
 - c. Kwalificaties met betrekking tot deskundigheid op het gebied van beschermde soorten;
 - d. De handelingen die mogen worden verricht;
 - e. Plaatsen waar de handelingen mogen worden verricht;
 - f. Periode waarvoor de machtiging geldt;
 - g. Naam en handtekening ontheffinghouder;
 - h. Het nummer van de ontheffing die aan de ontheffinghouder is verleend (zaaknummer 2020-000866).
5. Gemachtigden dragen bij het verrichten van de handelingen waarvoor de ontheffing verleend is de machtiging bij zich. Deze machtiging dient te zijn gehecht aan een kopie van deze ontheffing. Gemachtigden dienen de machtiging op eerste vordering te tonen aan een bevoegd controleur of opsporingsambtenaar.
6. De aangegeven handelingen mogen uitsluitend worden verricht voor onderzoeksdoeleinden, volgens het bij de aanvraag gevoegde activiteitenplan en de aanvullende informatie.

Datum

26 oktober 2020

Zaaknummer

2020-000866

Blad

6 van 14

7. U, de ontheffinghouder en de gemachtigden, dienen schriftelijk toestemming van de grondgebruiker te hebben voor het betreden van de percelen.
8. Monitoring. U dient een overzicht van de onderzoeken zoals uitgevoerd in de provincie Gelderland en de monitoring van de resultaten vast te leggen in een monitoringsverslag. In het monitoringsverslag dient u in ieder geval op te nemen:
 - a. De project- of onderzoeksopzet, de uitgevoerde activiteiten en de locatie;
 - b. Het doel van de handelingen;
 - c. Het aantal genomen monsters en van welke populaties;
 - d. Hoeveel en waar welke soorten zijn teruggezet in de natuur;
 - e. Resultaten van onderzoek- of herstelprojecten;Het monitoringsverslag stuurt u in de maand januari van ieder jaar, aan Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl onder vermelding van het zaaknummer 2020-000866.
9. U dient een activiteitenplan, met voorgenomen onderzoek en herintroductions, in de maand januari van ieder jaar te zenden aan de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2020-000866.
10. Indien de ontheffinghouder de ontheffing in zijn geheel wil overdragen dan dient voor deze naamswijziging toestemming te worden gevraagd bij de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2020-000866.

Specifieke voorschriften

11. U verzamelt (delen van) beschermde soorten uitsluitend voor de onderzoeksdoeleinden en met het beoogde doel zoals omschreven in het activiteitenplan en de projectplannen per doelsoort.
12. Bij het verzamelen van (delen van) soorten handelt u volgens het protocol van Stichting Science4Nature.
13. U mag maximaal 2 bladeren of 4 cm² bladmateriaal per plant verzamelen voor genetisch onderzoek. Voor het veiligstellen en onderzoeken mag u zaden verzamelen, of als er geen andere mogelijkheid is om het genetisch materiaal veilig te stellen mag u enkele hele planten uitsteken, als de (deel)populatie daartegen bestand is.
14. U mag maximaal 4 bloeistengels van de gentiaan per deellocatie wegnemen voor het verzamelen van eitjes/rupsen van het gentiaanblauwtje. Van overige insecten, rupsen of eitjes of overige ongewervelden mag u maximaal 5 individuen per deelgebied of deelpopulatie vangen en meenemen en nooit meer dan 1% van de populatie in Gelderland. Bij het nemen van monsters aan levende ongewervelden die direct weer vrijgelaten worden mag de monsternamen geen negatief effect hebben op de individuen en mogen er niet meer dan 30 dieren per deellocatie gevangen, bemonsterd en weer losgelaten worden. Steeds geldt de randvoorwaarde dat de staat waarin de populatie verkeert dit noodzakelijk maakt en toelaat.
15. Er mogen niet meer dan 20 rupsen of ongewervelden per soort en onderzoeksproject worden gedood.

Datum

26 oktober 2020

Zaaknummer

2020-000866

Blad

7 van 14

16. U mag in een jaar alleen ongewervelde dieren vangen of doden die zijn genoemd in het activiteitenplan dat in januari van dat jaar is aangeleverd met een duidelijke onderzoeksbeschrijving per soort. Als er binnen een lopend jaar onderzoek wordt gedaan naar nieuwe soorten, waarvoor doden nodig is, dient tussentijds een melding met onderzoeksplan te worden opgestuurd naar de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2020-000866, minimaal 4 weken voor de start van de activiteiten in het veld.
17. U mag in een jaar alleen dieren (her)introduceren of terugplaatsen op de vindplaats, die zijn genoemd in het activiteitenplan dat in januari van dat jaar is aangeleverd. Als er binnen een lopend jaar ook overige soorten worden teruggeplaatst in de natuur, dient tussentijds een melding met onderzoek/projectbeschrijving te worden opgestuurd naar de provincie Gelderland, via e-mailadres post@gelderland.nl, onder vermelding van het zaaknummer 2020-000866.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG**Aanleiding***In de aanvraag beschreven onderzoeksactiviteiten*

Stichting Science4Nature is gespecialiseerd in populatiebiologie en genetica en heeft tot doel wilde plant- en diersoorten duurzaam te behouden. De ontheffing wordt aangevraagd om onderzoek te kunnen doen aan wilde flora en fauna, waaronder beschermde soorten. Voor het onderzoek is het nodig planten of delen van planten te verzamelen van hun natuurlijke groeiplaats. De planten of delen van planten worden meegenomen naar het laboratorium, voor onderzoek, inclusief opkweek van planten. Genetisch onderzoek aan dierlijk materiaal gebeurt ook in het laboratorium en de dieren, eieren of ander specimen wordt overwegend door derden verzameld. Het kan gaan om (DNA)analyse aan uiteenlopende diersoorten zoals gladde slang, konijn of mieren. Voor enkele (vlinder)soorten gaat Science4Nature zelf eieren of rupsen verzamelen en vlinders vangen. Tot nu toe heeft het vangen van ongewervelde dieren met een vlindernet alleen betrekking op het gentiaanblauwtje. Het onderzoek vormt een schakel met de praktijk en leidt tot adviezen in beheer, verbetering van standplaatsfactoren en/of het versterken van de populaties op hun natuurlijke groeiplaats of het in de natuur (terug)zetten van zaden, bolletjes, hele planten of dierlijk materiaal (tot nu toe alleen gentiaanblauwtje). De activiteiten zijn per project georganiseerd, in samenwerking met de terreinbeherende organisatie en vaak met partnerorganisaties die gespecialiseerd zijn in populaties van dieren.

Samenwerking met andere instituten

De stichting Science4Nature is opgericht vanuit en werkt nauw samen met het Instituut voor Biodiversiteit en Ecosysteemdynamica (IBED) van de Universiteit van Amsterdam. Hier is Science4Nature gehuisvest en maakt gebruik van de faciliteiten zoals het moleculaire laboratorium, proeftuinen en kassen. Science4Nature vormt de brug tussen de wetenschap en de praktijk.

De gekweekte planten worden onder gecontroleerde omstandigheden gehouden in de proeftuin van de Universiteit van Amsterdam, zodat geen spontane introducties optreden en soorten niet onnodig buiten hun natuurlijke leefgebied worden verspreid.

In sommige projecten werkt Science4Nature nauw samen met andere particuliere gegevensbeherende organisaties (PGO's) die tevens kennis kunnen delen over het voorkomen van beschermde soorten. Science4Nature hoeft zodoende niet zelf vegetatieopnamen, karteringen of inventarisaties van beschermde soorten uit te voeren. Science4Nature inventariseert wel parameters die inzicht geven in de levensvatbaarheid van soorten. De PGO's verzamelen doorgaans dierlijke materialen waar onderzoek naar gedaan moet worden.

Werkzaamheden

De werkzaamheden van de stichting omvatten:

- Onderzoek naar levensvatbaarheid van (rest)populaties; onderzoek naar populatiestructuur, verspreiding, voortplanting en genetische variatie. Daarvoor wordt vaak een kweek in situ (buiten de natuurlijke groeiplaats) opgezet;
- Adviezen in dienst van beheer en soortherstel;
- Inzicht geven in ecologische en genetische processen in relatie tot het leefgebied en het beheer daarvan;
- Herstelprojecten met soms toepassing van genetische populatieversterking, repopulatie en/of herintroductie, met inbegrip van handmatige uitkruising tussen populaties om de genetische diversiteit te bevorderen;
- Monitoring van de resultaten.

Het opzetten van een kweek is bedoeld:

- om de natuurlijke genetische diversiteit van bedreigde soorten veilig te stellen. De gekweekte planten worden gebruikt om zaden te genereren om bestaande populaties genetisch te versterken, uit te breiden in grootte en aantallen (vergroten van de metapopulatie);
- en/of voor herintroductie van populaties in hersteld habitat;
- voor de mogelijkheid tot onderzoek naar (genetische) factoren die de levensvatbaarheid van populaties beïnvloeden.

Uitgangspunten voor de onderzoeksprojecten

- De medewerkers van Science4Nature zijn specialisten op het gebied van levensvatbaarheid van populaties en zullen nooit handelingen uitvoeren die ongunstig zijn voor de levensvatbaarheid van de populaties waarvoor de herstelprojecten bedoeld zijn noch op daarmee samen voorkomende andere soorten die in een ongunstige staat van instandhouding verkeren;
- Herstelwerkzaamheden gebeuren alleen met toestemming van en in nauw overleg met terreineigenaren, -beheerders en provincies aan de hand van een projectplan. Alle betrokken partijen worden op de hoogte gebracht van de uitvoering en het verloop van de activiteiten;
- Locaties voor versterking van populaties of (her)introductie worden altijd in overleg en overeenstemming met de terreinbeheerder gepland, waarbij veelal de terreinbeherende organisaties zelf de locaties inrichten, of zij geven toestemming aan Science4Nature om kleinschalige proefvlakken uit te zetten. De activiteiten worden zoveel mogelijk geïmplementeerd binnen gebiedsplannen die samen met de terreinbeheerder zijn opgesteld, of op plekken waar al herstel- of inrichtingsmaatregelen hebben plaatsgevonden;
- Tijdens het bepalen van locaties voor het uitzetten of onderzoek, wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van beschermde soorten en worden strategische plekken uitgekozen waardoor zoveel mogelijk soorten profiteren en andere karakteristieke, bedreigde en beschermde soorten hiervan geen schade ondervinden;
- Alle activiteiten vinden plaats naar aanleiding van vragen en wensen van beleidsmakers en terreinbeheerders en zijn afhankelijk van de financiering van de aangevraagde projecten.
- Dierlijk materiaal werd tot nu toe niet door Science4Nature zelf verzameld, maar door experts van andere organisaties die ook deelnemen aan de projecten. Science4Nature heeft het dierlijk materiaal wel onder zich voor genetisch onderzoek, DNA-analyse (bloed, haren, eitjes e.d.).
- Het zwaartepunt van onderzoek heeft steeds gelegen bij planten met een slechte staat van instandhouding. Het onderzoek naar gentiaanblauwtje heeft ertoe geleid, dat Science4Nature zelf rupsen en eitjes van rupsen wil gaan verzamelen en daar ook een ontheffing voor aanvraagt. Verwacht wordt dat er meer onderzoek zal plaatsvinden aan insecten of vlinders die gebruik maken van een tussengastheer, zoals mieren bij het gentiaanblauwtje.

Onderzoeksvragen

Science4Nature heeft vooral gewerkt aan het herstel en behoud van restpopulaties van planten. Herstel van habitatkwaliteit en het vergroten en verbinden van natuurgebieden blijkt vaak onvoldoende om deze soorten spontaan te laten herstellen. Andere factoren, zoals inteelt, verlies van spontane voortplanting en dergelijke tasten de levensvatbaarheid aan en vragen soortgerichte herstelmaatregelen. Vaak is nog niet duidelijk wat de oorzaak is van uitblijvend herstel en is aanvullend onderzoek nodig naar de populatiebiologie. Het uiteindelijke resultaat zijn concrete en gerichte herstelmaatregelen die de levensvatbaarheid van een soort verhogen, zodat deze zich op den duur zelf weer in stand kunnen houden.

Handelingen die tot overtreding leiden

De activiteiten die worden uitgevoerd en waarvoor ontheffing is vereist zijn:

- Verzamelen van plantaardig materiaal van beschermde soorten
 - Het verzamelen van bladmateriaal van beschermde planten
 - Nooit meer dan 4 cm²/individu en alleen wanneer de overlevingskans van het individu er niet door in het geding komt;
 - Het verzamelen van zaden
 - Voor analyse van voortplantingssucces;
 - Opkweek t.b.v. onderzoek van genetische factoren die de levensvatbaarheid beïnvloeden;
 - Het uitsteken van planten (alleen wanneer de populatie groter is dan 1000 individuen) voor onderzoek aan het voortplantingssysteem of wanneer dit de enige overgebleven mogelijkheid is om de soort genetisch veilig te stellen;
- Verzamelen van dierlijk materiaal
 - Door experts van andere organisaties aangeleverd dierlijk weefsel of bloed voor genetisch onderzoek;
 - Verzamelen van eieren en rupsen of andere ongewervelden met de hand;
 - Vangen van vlinders met een net en een "wing-clip" uitvoeren en verzamelen (een knip in de vorm van een vogelbeet);
- Opkweken van het verzameld of gekregen materiaal
 - Onderzoek in situ aan de verzamelde beschermde planten;
 - Genetisch onderzoek van (door derden) verzameld dierlijk materiaal in het laboratorium;
- Terugzetten in de natuur, op dezelfde plek of op een andere zorgvuldig geselecteerde locatie
 - Het uitzaaien of uitplanten in het kader van populatieversterking of herintroductie;
 - Het terugzetten van rupsen of andere dieren, of eieren van dieren op plantmateriaal op de vindplaats.

Beoordeling**Beoordeling onderzoek, effecten en maatregelen**

De achtergrond en reden voor de onderzoeken die Science4Nature uitvoert zijn duidelijk uitgelegd. Uit de bijgevoegde literatuurlijst en de beschrijving van enkele onderzoekscasussen blijkt de expertise, de gebruikte methoden, de effecten op de soorten die onderwerp van onderzoek zijn en de zorgvuldige handelwijze waarmee mogelijke effecten op overige beschermde soorten geminimaliseerd worden. Het onderzoek wordt uitgevoerd op een zodanige manier dat er steeds zorgvuldig gehandeld wordt. Bij een aantal bijna uitgestorven plantensoorten zijn herstelmaatregelen genomen die hebben geleid tot positieve resultaten voor wat betreft grootte van de populatie en/of verspreiding. De onderzoeken leiden ook tot meer inzicht in de redenen waarom sommige populaties van soorten zich niet herstellen terwijl het leefgebied voor deze soorten wel hersteld is.

Datum

26 oktober 2020

Zaaknummer

2020-000866

Blad

10 van 14

Science4Nature heeft een protocol waarin staat beschreven hoe er gehandeld wordt. Het protocol is vooral toegespitst op het verzamelen van plantmateriaal. Voor het verzamelen van dierlijk materiaal, zoals men voor het gentiaanblauwtje gaat doen is aanvullend een projectplan aangeleverd. Er wordt onderzoek gedaan naar de aantrekkingskracht tussen de rups van het gentiaanblauwtje en de mieren die als tussengastheer fungeren. Voor dit onderzoek is geen andere manier beschikbaar dan onderzoek waarbij de rupsen gedood worden. Stichting Science4Nature gaat waarschijnlijk meer onderzoek doen naar soorten met een tussengastheer. Omdat voor dit onderzoek nu nog onbekende soorten gedood zullen worden, wordt ontheffing verleend voor doden, alleen voor ongewervelden van nationale soorten, aan Science4Nature. De dieren die niet nodig zijn voor experimenten worden weer teruggeplaatst in de natuur.

Andere bevredigende oplossing

Andere bevredigende oplossingen van het onderzoek zijn beschreven in hoofdstuk 6 op pagina 4 van de bij de aanvraag gevoegde rapportage “Activiteitenplan Science4Nature” van 21 februari 2019. Een veel gebruikt alternatief is het toepassen van maaisel en zaden van elders, op pas ingerichte nieuwe plekken, om het dispersieprobleem op te lossen. Voor de zeer kwetsbare bedreigde soorten, die zelf nauwelijks zaad produceren, of zaad van genetisch slechte kwaliteit is dit geen oplossing. Het uitplanten van volwassen planten levert vaak ook geen garantie dat de planten aanslaan, zich kunnen aanpassen en een hele cyclus van zaad naar vruchtbare plant die weer zaad kan produceren, op eigen kracht kan volbrengen. Uitplanten van volwassen planten alleen is geen garantie voor een duurzaam kunnen voortbestaan van de populatie. Voor dit doel is kweek, uitgebreider onderzoek en herstelmaatregelen zoals Science4Nature dit uitvoert de enige methode.

Beoordeling van de andere bevredigende oplossingen

Wij zijn het eens met de aanvrager dat er voor de meest kwetsbare populaties planten ook genetisch onderzoek nodig is en onderzoek naar de populatiedynamiek. Doordat er zo klein mogelijke delen van populaties van een soort worden onttrokken aan de natuur, komt de staat van instandhouding door de onderzoeksprojecten niet in het geding. Er zijn geen alternatieven voor het in laboratoriumomstandigheden onderzoeken, om inzicht te krijgen in en oplossingen te vinden voor de problemen met uitstervende populaties van beschermde soorten.

Wij concluderen dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat.

Belang

Op pagina 4 van de bij de aanvraag gevoegde rapportage “Activiteitenplan Science4Nature” van 21 februari 2019 is het belang “behoud van de wilde flora” beschreven en in de aanvraag, activiteitenplan e.d. zijn overige wettelijke belangen die op de onderzoeksprojecten van toepassing zijn beschreven.

Beoordeling van belangen

De werkzaamheden van Stichting Science4Nature zijn nodig om de levensvatbaarheid te vergroten van bedreigde populaties van beschermde soorten. Voor het behoud van deze soorten worden in samenwerking met terreinbeherende instanties en overheden projecten uitgevoerd om bedreigde soorten te onderzoeken en deze weer terug in de natuur te brengen door bestaande populaties te versterken of door soorten naar een geschikte plek te brengen. Het doen van onderzoek, het onder zich mogen hebben van enkele exemplaren of delen van beschermde soorten en het (her)introduceren of repopulatie bevorderen de kennis, het beheer en het beschermen van de Nederlandse natuur.

Wij kunnen instemmen met de in de aanvraag beschreven belangen. Het betreft de belangen die zijn weergegeven in tabel 1.

Datum

26 oktober 2020

Zaaknummer

2020-000866

Blad

11 van 14

Gunstige staat van instandhouding

In hoofdstuk 5 op pagina 4 van de bij de aanvraag gevoegde rapportage “Activiteitenplan Science4Nature” van 21 februari 2019 is beschreven in hoeverre de gunstige staat van de onderzochte soorten in het geding is door de onderzoeken en herstelactiviteiten. Science4Nature voert in principe alleen projecten uit aan soorten die in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren. Dit betreft doorgaans plantensoorten, maar genetisch onderzoek kan zich ook richten op vlindersoorten, of andere soorten dieren die onontbeerlijk zijn voor de levenscyclus van de planten of vice versa. Als specialist op het gebied van levensvatbaarheid van populaties zal Science4Nature nooit handelingen uitvoeren die ongunstig zijn voor de levensvatbaarheid van de soort of de populaties waarvoor de herstelprojecten bedoeld zijn, noch op daarmee samen voorkomende andere soorten die in een ongunstige staat van instandhouding verkeren. Alle projecten zijn gericht op behoud en herstel van leefgebieden en populaties van bedreigde soorten en leefgemeenschappen.

Beoordeling van de effecten op de staat van instandhouding van de desbetreffende soorten

Het werk van Science4Nature is bedoeld om bedreigde beschermde soorten te behoeden voor uitsterven. De projecten van Science4Nature zijn erop gericht om de staat van instandhouding te verbeteren. Met de hoeveelheden materiaal die verzameld worden, zijn er geen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding te verwachten.

Het uitvoeren van de onderzoeks- en herstelprojecten als bedoeld in de aanvraag leidt niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betrokken soorten. Wij kunnen hiermee instemmen.

Op basis van het voorgaande hebben wij bepaald voor welke aangevraagde soorten welke verbodsbepalingen worden overtreden. Deze zijn weergegeven in tabel 1 en 2. Voor deze soorten, verboden en middelen wordt de ontheffing verleend. Dit wijkt af van de aangevraagde soorten en verboden. Als er meer rupsen van het gentiaanblauwtje uitkomen dan verwacht, worden de dieren die niet nodig zijn voor experimenten weer teruggeplaatst op de vindplaats van de eieren. Omdat u in het laboratorium uitgekomen rupsen terugbrengt in de natuur, krijgt u tevens een ontheffing voor het uitzetten in de natuur van dieren of hun eieren (artikel 3.34 lid 1).

Conclusie

Gelet op het voorgaande kan de gevraagde ontheffing worden verleend.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u erop dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

BIJLAGE 2

Protocol werkzaamheden Stichting Science4Nature

Protocol en richtlijnen bij het onderzoek

Onderwerp van onderzoek zijn voornamelijk bedreigde soorten die bijna verdwenen zijn, doorgaans met een slechte staat van instandhouding voor wat betreft de verspreiding of de populatiegrootte of beide. Het onderwerp van onderzoek staat meestal in kwetsbare (natuur)gebieden en het onderzoek moet worden gedaan in de bloeitijd van de planten, wat vaak binnen het broedseizoen valt. De terreinen moeten vaak meermaals betreden worden; voor het verzamelen van materiaal, het terugbrengen van materiaal en voor monitoring van de resultaten. Om negatieve effecten op de (natuur)gebieden, vogels, overige planten én de soorten waar onderzoek aan gedaan wordt zoveel mogelijk te minimaliseren, hanteert Stichting Science4Nature een werkwijze die is vastgelegd in de gedragscode van Science4Nature. Deze is bij de aanvraag gevoegd en bevat de volgende concrete handelwijzen:

Algemeen

- Veldbezoeken worden altijd alleen met toestemming van de terreingebruiker uitgevoerd;
- Veldbezoek gebeurt met maximaal 4 personen;
- In het veld wordt zoveel mogelijk afstand gehouden van broedende vogels;
- Er wordt zo onopvallend mogelijke kleding en rustig gedrag gebezigd;
- Tijdens het bloeiseizoen worden planten zo weinig mogelijk verstoord door een enkel looppad aan te houden. Na afloop van de werkzaamheden wordt de vegetatie weer zoveel mogelijk hersteld;
- De terreinbeheerder wordt gevraagd naar de locaties en specifieke vindplaatsen van soorten, om zoeken en onnodig betreden van terrein te voorkomen;
- Er worden geen andere organismen uit het terrein meegenomen dan die tot het projectplan behoren;
- Er worden geen opvallende materialen in het veld achtergelaten die boven het maaiveld uitkomen. Voor het uitzetten van proefvlakken wordt gebruikgemaakt van metalen pinnen die in de grond worden geslagen en die na afloop worden gelokaliseerd met een metaaldetector;
- Er wordt geen grond vergraven, gemaaid of verwijderd, tenzij dit onderdeelen zijn van het projectplan dat met de terreinbeheerder en/of eigenaar op voorhand is overlegd en is toegestaan, eventueel met een vergunning;
- Kwetsbare (natuur)terreinen waar invasieve exoten (bijvoorbeeld watercrassula) zich hebben weten te vestigen worden met grote omzichtigheid betreden. Na bezoek wordt schoeisel en andere gebruikte materialen gereinigd om verspreiding en vestiging in andere terreinen te voorkomen.

-

Soortonderzoek

- Stichting Science4Nature verzamelt vooral plantmateriaal van beschermde planten, soms ongewervelden (vooral dagvlinders) en veel dierlijk materiaal wordt door projectgenoten verzameld;
- Het verzamelen van plantaardig materiaal gebeurt zodanig dat de plant zo weinig mogelijk wordt beschadigd;
- Er wordt nooit meer dan 4cm² bladmateriaal (ca 2 bladeren) verzameld per plant en er worden zo weinig mogelijk vitale delen van de plant bemonsterd, zoals groeipunten en bloemknoppen;
- Er wordt alleen blad verzameld als de overlevingskansen van het individu daar niet mee in het geding komt;
- Wanneer het verzamelen van plantmateriaal op een bepaald moment ongunstig zou kunnen zijn voor een soort of populatie, wordt daarvan af gezien tot een gunstiger tijdstip;
- Het verzamelen van zaden wordt alleen gedaan als de populatie daartegen bestand is of als dat noodzakelijk is voor populatieherstel;

Datum

26 oktober 2020

Zaaknummer

2020-000866

Blad

13 van 14

- Wanneer de populatie slechts weinig zaad produceert en van zijn zaadproductie afhankelijk is voor uitbreiding, worden geen of een aanvaardbaar aantal zaden verzameld, zodat de populatie nog nieuwe aanwas heeft voor het volgend jaar;
- Kan hier niet aan worden voldaan, dan worden opvolgende herstelmaatregelen ingericht voor een duurzaam behoud van de populatie. Het verzamelen van zaden zal daarmee nooit leiden tot een ongunstigere staat van instandhouding van de soort;
- Het uitsteken van planten heeft niet de voorkeur op het verzamelen van zaden, omdat het zeer belastend kan zijn voor de overlevingskansen van een populatie. Er worden daarom geen planten uitgestoken voor de opzet van een kweek tenzij er geen andere optie is om het genetisch materiaal veilig te stellen. Dit is bijvoorbeeld het geval als de planten al jaren niet bloeien, of de zaadproductie om een andere reden slecht is en als de situatie vraagt om dringend handelen (i.e. de populatie gaat snel achteruit). Een dergelijke situatie kan zich ook voordoen als van een bedreigde populatie delen worden uitgestoken door mensen zonder toestemming of vergunning, waardoor een essentieel deel van de populatie wegvalt. De planten die Science4Nature uitsteekt blijven eigendom van de terreineigenaar en worden na herstelwerkzaamheden weer teruggeplaatst in het veld. Daarbij is het de bedoeling om de planten te behouden op hun standplaats, zoals ze waren aangetroffen in het veld.
- Bolletjes die worden verzameld in het veld, worden na afloop van het onderzoek altijd op dezelfde plek in het gebied teruggeplaatst;

BIJLAGE 3

Activiteitenplan Samenvatting activiteiten Gelderland

Aan welke soorten, waar en wanneer Stichting Science4Nature gaat werken, hangt af van de vragen en wensen van beleidsmakers en beheerders en van de financiering van de aangevraagde projecten. Een planning is daarom moeilijk te geven. Met het hele traject van verzamelen, opkweken, onderzoeken en weer herintroduceren van zeer ernstig bedreigde planten is vele jaren gemoeid. Voor de herintroductie van de stengelloze sleutelbloem in Drenthe is men 6 jaar bezig geweest en blijft opkweek ex situ voorlopig nog noodzakelijk. Komend jaar gaat Science 4 Nature in Gelderland in ieder geval werken aan ieder geval werken aan:

- Knollathyrus. Als project gestart in 2016 in Drenthe en Noord-Brabant. Op de Veluwe zijn enkele zeer kleine en geïsoleerde populaties die waarschijnlijk uit 1 kloon bestaat. In het kader van herstel van het habitattype heischraal grasland worden de komende jaren acties ondernomen in Noord-Brabant en Drenthe en mogelijk in Gelderland in het kader van herstel van leemkuilen.
- Kleine schorseneer. In 2014 is een herstelproject gestart in opdracht van de provincie Drenthe in samenwerking met FLORON, Staatsbosbeheer en de Werkgroep Florakartering Drenthe. De in situ kweek uit 2014 loopt nog steeds. Op de Veluwe zijn 5 gebieden waar kleine schorseneer voorkomt. In 2018 is in samenwerking met Staatsbosbeheer eenzelfde project gestart op de Veluwe. Er is nog onderzoek nodig naar de genetische diversiteit van de huidige populaties. Op de Veluwe zijn zaden verzameld waarmee een kweek is opgezet, worden kiemingsexperimenten uitgevoerd en wordt bladmateriaal verzameld voor genetisch onderzoek om tot een succesvol herstel van kleine schorseneer te komen;
- Gentiaanblauwtje. Deze landelijk bedreigde dagvlinder is een kwaliteitsindicator van het habitattype Natte heide (H4010A). Gelderland herbergt een belangrijk deel van de resterende populaties, die echter een dalende trend vertonen, ondanks lokale successen. Een van de mogelijke oorzaken is een afname van genetische diversiteit. Voor een goed herstel is mogelijk kunstmatige genenuitwisseling nodig. Vanwege de complexe levenscyclus is eerst meer inzicht nodig en moeten o.a. de genetische problemen van het gentiaanblauwtje in kaart worden gebracht voordat een goed onderbouwd plan voor kunstmatige genetische uitwisseling kan worden opgesteld. Dit gebeurt in samenwerking met de Vlinderstichting en diverse terreinbeherende organisaties. Voor de genetische analyse worden zoveel mogelijk resterende populaties bemonsterd. Uitsluitend deskundigen zullen de bemonstering uitvoeren door vleugels van vlinders licht in te knippen. Van dit inknippen ondervinden vlinders geen nadelige effecten. Naast delen van vlinders worden ook rupsen verzameld om de chemische interactie tussen rupsen en waardmieren te kunnen onderzoeken.
- Op korte termijn komen de karwijselie en de liggende ereprijs mogelijk aan de orde in provinciale herstelprojecten. De afgelopen jaren zijn er ook offertes gevraagd voor onderzoek aan beschermde diersoorten zoals gladde slang en heikikker. In de toekomst is het mogelijk dat de ontheffing ook nodig is voor kleine heivlinder, bosparelmoervlinder, veenbesparelmoervlinder en veenbesblauwtje. In het kader van herstel van heischrale graslandsoorten zou aardbeivlinder een onderwerp van onderzoek kunnen zijn. Voor de fauna zou het in eerste instantie gaan om genetisch onderzoek, waarbij de experts van de partnerorganisatie de bemonstering zullen uitvoeren.